

Detta dokument som arbetats fram av Vemhåns byalag, med finansiering via "Mål 6-pengar", har två mål;

Dels att vi skall lyckas göra livet behagligare för dom som redan bor i Vemhån, samt att vi skall gå in i det nya seklet med vinden i ryggen i form av flera jobb och flera invånare.

Vi är övertygade om att vi har möjligheter till en positiv utveckling på alla plan, men ingen kommer att ordna det åt oss, vi får själva, med hårt arbete, tankekraft, ett öppet sinne och samarbete se till att något händer.

Dokumentet är uppbyggt med en kort historieskrivning, en nulägesbeskrivning och en framtidsstudie där vi pekar på ett antal projekt som kan leda oss framåt och skapa utveckling. Vad som sedan krävs är människor som är beredda att satsa på genomförandet av de olika projekten.

En historisk tillbakablick

Materialet till denna sammansättning har hämtats från den studiecirkel om byns historia som genomförts, samt från samtal med några av våra seniorer.

Materialet är inte heltäckande och är inte vetenskapligt belagt, men vi vill ge en bild av några viktiga stolpar i Vemhåns historia, som haft betydelse för byns utveckling.

Mig veterligen har ingen inventering gjorts om bygdens tidigare historia, men det finns lämningar i form av stora fångstgropssystem, blästerugnar för järnframställning, och andra fångstanordningar. Man kan anta att de första människor som vistades i bygden var vandrande jägare/samlare som följde Vemans dalgång på jakt efter byte. Under 1500-talet synes Vemhån ha bebyggts, dels med fäbodvallar från Vemdalen, man talar även om strandbebyggelse. I en dom från Sveg måste vemdalsbönderna sluta med fäbodriften. Därefter kan man anta att bebyggelsen tog fart.

Att notera är att vi då tillhörde Danmark. Under Baltzarfejden 1611 hemsöktes byn av strider mellan Danmark/Norge och Sverige. Många gårdsnamn har anknytning till dessa orostider, exempelvis Nordmon, Svenskrön och Fäktusholmen. Det finns också en historia om bonden Gudmun Larsson från Kvisthån som skall ha blivit grymt behandlad av fienden.

Första halvan av 1600 talet var en orolig tid med 30-åriga kriget som pågick för fullt i Tyskland, maktkampen mellan Danmark och Sverige fick återverkningar även i våra bygder och resulterade så småningom i att Härjedalen tillföll Sverige vid freden i Brömsebro 1645. Hur detta påverkade gemene man och Vemhån vet vi inte så mycket om, men förmodligen märkte befolkningen i Vemhån inte speciellt mycket av nationalitetsbytet.

Livet gick vidare, byn utvecklades, man bröt ny mark med stor möda och byn växer sakta men säkert. Livet är hårt, det är självhushåll som gäller, enkelt jordbruk med någon ko, getter, får och i bästa fall en häst. Annars är det vanligaste dragdjuret oxen. Den odlade grödan är vanligtvis hö som foder till djuren, rovor, i gynnsamma fall råg eller korn. Missväxt är vanlig och svälten hålls från dörren tack vare jakt och fiske. Säden maldes i de vattendrivna kvannar som fanns i byn. Skogen hade värde för inbyggarna endast som jaktmark, byggnadsmaterial och som ved till uppvärmning samt för framställning av tjära. Tjårdalar fanns lite varstans och gårdsnamnet Tjårdalsbacken visar på en av tjärframställningsplatserna. Virke till byggnationer sågas i de vattendrivna bäcksågverk som fanns på flera platser. Sågning och malning av säd sker vår och höst då vattentillgången är god.

Införskaaffandet av varor som inte kan produceras på egen hand sker på de marknader som finns, på Nordkölen norr om Vemdalen skall en sådan stor marknad ha funnits. Vidare åkte man till Röros i Norge samt ut till kusten.

Handeln skedde i form av byteshandel. Befolkningen här bytte till sig det man behövde mot skinn, tjära, järn mm. Järnframställning var vanlig i Härjedalen, se bara på landskapsvapnet. Flera blästerugnar för framställning av järn från myrmaln finns runt byn. Tyg till vadmalstjäder framställdes lokalt, tyget vävdes av ull och stampades sedan i stampen i Sömlingsbäcken.

Tiden går och inga förändringar i sättet att leva sker egentligen på två sekler, influenserna utifrån är små, människorna är stationära och förhållandena stabila, allt har sin tid, man lägger sig när det blir mörkt och kliver upp när det blir ljus.

Tiden går åt till att överleva och att se till att man har mat och värme.

Kommunikationerna är obefintliga, skall man någonstans får man gå, rida eller i gynnsamma fall åka häst och släde eller trilla, beroende på årstid. Vägarna är gångstigar eller rid- och körvägar som följer torra höjdstäckningar i de flesta fall. Människorna var tusenkonstnärer, allt framställdes på gårdarna. Verktyg, redskap, skinn som förvandlades till skor och kläder, selar, vapen mm. Smedjor, bakstugor och en bastu för torkning av säd och kött fanns på varje gård.

I mitten av 1800-talet hände något: Skogen börjar få ett kommersiellt värde. Detta kanske är den första stora händelse som får betydelse för Vemhån. Under den så kallade stordrivningen på 1870 -80 talet kommer en stor arbetskraftsinvandring från i första hand Värmland. Det är framför allt hästkörare som med ny teknik och nya redskap drar in i bygden. Enligt uppgift går då ungefär 80 hästar i skytteltrafik under vinterna, från avverkningsplatser runt byn ner till sjöarna, med virke som sedan flottas ner till kusten. Många av värmlänningarna kommer på hösten, bygger sin koja i skogen, kör under vintern och på sista lasset för säsongen lägger man virket till den koja man byggt på hösten och återvänder sedan hem. Men många av dessa gästarbetare stannar i bygden, bildar familj och blir kvar. Vi är många som har värmländskt påbrå i Vemhån.

Den här utvecklingen leder också fram till att man för första gången har möjlighet till lönearbete. Allt skogsarbete sker manuellt och under vintern.

Stora skaror av den manliga befolkningen avverkar skogen under vinterna, flottar en period under våren för att sedan ta hand om jordbruket under sommaren och hösten, ett nytt sätt att leva har tagit sin början. Delta öppnar också vägen för en ny sorts handel vid sidan av den gamla byteshandeln, man handlar för pengar. 1882 öppnar Per Östling Vemhåns första affär. Den butiken har sedan funnits kvar och har utvecklats till dagens ICA-butik. Under en period fanns även en Konsumbutik i byn, den lades ner 1969. Vemhån är under denna period inne i ett expansivt skede, befolkningen ökar och kontakterna med omvärlden växer.

En annan händelse som påverkat Vemhån är det laga skifte som genomförs under senare delen av 1800 talet. Anledningen till laga skiftet var den stora ägospplitning som uppstått genom tiderna, vilket i sin tur skapat väldigt små och utspridda marker,

som försvårade ett rationellt brukande av jorden. Konsekvenserna för den enskilde var stora. Man flyttade hela gårdar, lade samman mark och tillskiftades nya mer sammanhängande marker som var lättare att bruka på ett rationellt sätt. Även utmarkerna, i form av fåbodvallar m.m., skiftades om. Att flytta hela gårdar var möjligt därför att alla byggnader var byggda i timmer och kunde monteras ned och upp ganska enkelt. Syftet med laga skifte uppnåddes och i det långa perspektivet var det en bra åtgärd.

Skolan består under första halvan av 1800 talet av ambulerande skola som hålls i gårdarna. Den första egentliga skolan inrättas 1878 i Vemhåns bönhus. Därefter fanns som mest fyra skolor i byn, på Vallen, Häberget, byn och Kvisthån. Vemhåns skola byggdes 1910 och lades ned 1966.

Skogsarbetet blir den huvudsakliga sysselsättningen för byns manliga befolkning fram till 1960-talet.

Bilen, traktorn alla moderna redskap skapar andra förutsättningar och andra levnadsförhållanden.

Elektriciteten kommer 1919, detta tack vare att man bildar Håns Elektriska Förening och bygger ett kraftverk vid Sömlingsbäcken. Byn ansluts till Härjeåns kraftnät 1933.

Sömlingsbäcken kan man säga har varit ett litet industriellt centrum i Vemhån. Där fanns kvarn, sågverk, vadmalstamp och så småningom kraftverk.

1924 kommer nästa stora förändring. Järnvägen kommer till byn via den avstickare som byggs från inlandsbanan i Sveg till Hede. Meningen var att banan skulle byggas ut och anslutas till Norska stambanan i Röros. Detta blev aldrig verklighet och järnvägen lades ned i mitten på 1960 talet. Med järnvägen blir det lättare att resa, godstransporterna underlättas och man kan skicka mjölken till mejeri och få betalt för den. Tidigare har man förädlat all mjölk på gården.

Postväsendet utvecklas i anslutning till järnvägen och i Vemhån finns två postkontor, Häberget, som också är järnvägsstation och posten inne i byn. Postkontoret i Häberget läggs ned samtidigt som järnvägen, och postkontoret i byn försvinner och ersätts med lantbrevbärare 1996.

Vägar börjar byggas och den så kallade materialvägen, som går söderut byggs i anslutning till järnvägen, den byggs 1919.

Vägen norrut mot Vemdalen byggs under 1940-talet och den nya vägen söderut byggs under 1960 talet och då kan man säga att Vemhån har fått genomfartsväg.

Sjukdomar som häjrat i byn i början av 1900-talet var tuberkulosen och spanska sjukan som bägge tog många liv.

Det religiösa livet i Vemhån tillgodosågs med ett bönhus som har funnits sedan mitten på 1800-talet, man hade också egen bönpräst. Bönhuset överläts till

Vemdalens församling och gjordes om till småkyrka 1960. Kyrkogård byggdes i Vemhån 1956. Tidigare begravdes Vemhåborna i Vemdalen.

Vemhån synes ha haft sin bästa tid under 1940-talet och början av 1950-talet. Då fanns arbete åt alla i skogen. Det fanns hotell, två kaféer, bageri, två butiker, två postkontor, skola, bilverkstad, snickeri, sågverk, skomakare, elektriker, frisor, målare, murare, taxi, bensinmack, åkeri m.m. Skogsbolagen hade skogsvaktare stationerade i byn. Kommunikationsnätet var goda tack vare järnvägen.

Då började även levnadsstandarden att förbättras, hus och gårdar renoverades och byggdes om, bilen började bli var mans egendom och det var liv och rörelse överallt. Alla gårdar höll djur och fäbodvallarna användes sommartid.

Föreningslivet blomstrade, IOGT hade danskurser, vi hade biograf, det politiska livet utvecklades och flera partier hade egna föreningar.

Nöjeslivet utvecklades och dans ordnades i IOGT-lokalen och på den utedansbana som fanns i anslutning till. Olsmässheugen var en stor festhög, man hade skördefest på hösten och röda korset ordnade fester.

Idrottsföreningen var mycket aktiv och fotbollslag fanns, senare även ishockeylag.

Lokalevy har funnits i Vemhån länge och finns fortfarande.

I slutet på 1950-talet och framåt börjar tillbakagången. Detta beror på utvecklingen i omvärlden och på teknikens intåg i bland annat skogsbruket. De små jordbruk som fanns i Vemhån var inte längre lönsamma och försvann efterhand som dom gamla brukarna slutade för att så småningom helt upphöra under 1960-talet.

Ungdomarna flyttade direkt efter skolan till större orter där utbudet på arbete och utbildning var större. Rationaliseringen inom skogsbruket var kanske det som mest inverkar på möjligheterna att stanna i Vemhån. Tidigare skedde allt skogsarbete manuellt och fanns inget annat jobb så fanns det alltid skogsarbete. Nu övertog efterhand traktorn hästens arbete, motorsågen ökade effektiviteten så att allt färre huggare behövdes, virket flottades inte längre utan transporten skedde med lastbil direkt till industrin. Dödsstöten var de moderna skördare och skotare som i dag sköter avverkningen. Då behövdes inte längre människan i skogen, annat än som maskinförare. I dag finns inga skogsarbetare i Vemhån.

Nedgången fortsatte under hela 1960-och-70-talen, befolkningen minskade drastiskt, fler och fler gårdar stod tomma eller användes som fritidshus. Åkrar och ängar växte igen när dom inte brukades. Den ena verksamheten efter den andra lades ned, som framgått av tidigare text. Så småningom, mot slutet av 1970-talet, när läget var som sämst, fanns väldigt få ungdomar kvar, det fanns inga arbeten, och andelen äldre var väldigt hög.

1974 gjordes en kommunsammanslagning vilket ledde till att Härjedalen blev en enda kommun. Detta påverkade inte Vemhån i någon större utsträckning. Vi har alltid legat i periferin, även då vi tillhörde Hede kommun. Under denna

period sker dock viss utveckling, huvuddelen av byborna får exempelvis kommunalt vatten och avlopp. Men sammanfattningsvis kan man nog påstå att det såg mörkt ut för Vemhån.

Då händer något som delvis vänder utvecklingen. I början av 1980-talet tar utvecklingen inom turismen fart och anläggningarna runt Vemdalen expanderar kraftigt. Den nya tekniken med data och telekommunikation går framåt. Torvexploateringen tar sin början och tjänstesektorn utvecklas. Allt detta skapar arbeten, inte så mycket i Vemhån, men i omgivningen och detta ger människor möjlighet att flytta tillbaka, att pendla till arbeten i Sveg, Hede och Vemdalen.

Gårdarna börjar fyllas med människor igen, ofta ungdomar, det byggs till och med nya hus, även en viss inflyttning av folk utifrån sker. Flera familjer skaffar djur, inte som tidigare, mjölkkor, utan får, hästar, hjortar, grisar, höns och köttdjur. Åkrarna tas i bruk igen för att få foder till djuren. De unga familjerna skaffar barn, vi får eget dagis och nu 1997 ser läget något ljusare ut. Under en generation har tillbakagång och stagnation präglat livet i Vemhån. Låt oss nu se framåt, mot en ny period av utveckling och välbefinnande.

Med förenade krafter kan vi åstadkomma underverk!

En nulägesanalys av Vemhån

Geografi

Vemhån ligger centralt i Härjedalen, 4 mil från centralorten Sveg, 4 mil från Hede och 2 mil från Vemdalen, som i dag är Sveriges 4:e största vintersportort. Byns läge är vackert, invid Veman som här bildar två sjöar, övre och nedre Håsjön. Huvuddelen av byn ligger öster om och mellan sjöarna, en mindre del, Håberget och Vallen ligger väster om och i anslutning till övre Håsjön. Byn är omgiven av höga berg, sydliga utlöpare till den skandinaviska fjällkedjan. De högsta topparna är drygt 1000 meter.

Natur

Naturen är typisk härjedalsk, med stora tallhedar, stora myrkomplex i dalgången och branta sluttningar upp mot de omgivande bergen. Uppå bergen finns också stora lågfjällsmyrar, en mycket vacker naturtyp. Tallen är det dominerande träslaget, naturligtvis med inslag av gran och olika lövträd. Området avvattas via otaliga bäckar längs bergskanterna, bäckarna slutar alla sin färd i Veman. Veman är helt oregerad och en stor tillgång.

I övrigt har det moderna skogsbruket satt sina spår och hyggena är många och en del allt för stora, men skogen är en förnyelsebar resurs och återtar sin plats ganska snart. Torv bryts också på de stora myrarna runt Vemhån, en hantering som ur natursynpunkt är mycket negativ. Vi återkommer till detta senare i dokumentet. Sammanfattningsvis är naturen mycket vacker och en viktig bit för trivsel och livskvalitet i Vemhån.

Flora/Fauna

Floran kan karaktäriseras som lågalpin och mycket intressant. Ett flertal lokaler med stora bestånd av orkidéer och andra rara växter finns. Kunskapen om dessa lokaler finns inte samlad utan är spridd bland invånarna. Markerna är mycket rika på bär och svamp, en resurs som säkert går att ta tillvara på ett bättre sätt än vad vi gör idag. Huvuddelen av de bär som plockas och förädlas idag skördas av främst polacker och lämnar landskapet.

Faunan är också intressant. Björnen har här ett av sina kärnområden och ses nästan dagligen under sommaren. Lodjuren är talrika, järv ses ibland under vintern när renarna finns i området och under senare år har vargobservationer gjorts vid flera tillfällen. Älg, rådjur, bäver, utter, mink, räv, mård, grävling, tjäder, orre och ripa finns i goda stammar. Kungsörnn, fiskgjuse och de flesta av våra rovfåglar häckar här. Trana, häger, svan, lom och de vanligaste andarterna finns.

Jakt / Fiske

Jakten administreras i huvudsak av två stora jaktvårdsområden, ett på vardera sidan av Veman.

Fisket är mycket bra i Vemans vattensystem. Fisket administreras av en fiskevårdsområdesförening, gemensam för Vemhån och Vemdalen.

Mycket arbete har lagts ned på biotopvård och fiskevård för att skapa ett variationsrikt och bra fiske. Härjedalen är idag ett av Sveriges största och bästa fritidsfiskeområden. Öring, röding, harr, sik, gädda och abborre är de vanligaste fiskarterna. Ortsbor fiskar på mycket förmånliga villkor och gästkort säljs till turister. Hån/Vemdalens FvO säljer flest fiskekort i Härjedalen.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att våra naturtillgångar, de som exploateras, i princip skapar mycket få arbeten och i huvudsak lämnar området oförädlade - en form av utsugning, som i sin tur hänger samman med ägarstruktur och vår egen företagsamhet. Här finns mycket att göra.

Bebyggelse / Hus / Gårdar

Bebyggelsen består i huvudsak av gårdar, f.d. småbruk, med bostadshus och ekonomibyggnader. Bostadshusen på gårdarna är ofta byggda på -30 och -40-talet. Ekonomibyggnader är mestadels av äldre datum och byggda i timmer. De gamla bostadshusen i timmer revs ofta och ersattes av lösvirkeshus med bättre isolering under denna period.

Timmerhusen är mestadels byggda i mitten och senare hälften av 1800-talet, antagligen i anslutning till laga skiftet. Enstaka timmerbyggnader från tidigare århundraden finns kvar, då oftast flyttade från sin ursprungliga plats. Ett antal "Per Albintorp" finns i byn, fristående villor har byggts från 1950-talet och framåt, den senaste så sent som 1997. Hus och gårdar är mestadels välhållna och i gott skick.

En gård bör nämnas speciellt. På Sörberget väster om sjön ligger en gård kvar med ursprungligt utseende. Gården är kringbyggd i lös fyrkant och består av bostadshus, bakstuga, stall/ladugård och lofvlider. Utanför fyrkanten finns smedja och bastuhus (där man torkade säd m.m). Alla hus är byggda i timmer under 1860-talet. Gården står tom sedan många år och ägarna är intresserade av att försöka hitta en användning för den.

Fäbodvallarna runt byn är endera helt borta eller omgjorda till fritidshus. Ett stort antal skogsarbetar- / kolarkojor runt byn vittnar tyst om denna epok i byns historia, många med roliga namn som exempelvis "Smygehuk" och "Rävhäktet". De flesta av dessa kojor är i dag ruiner. Den tidigare omtalade vadmalstampen vid Sömlingsbäcken är restaurerad under 1997 och fullt brukbar, en av två fungerande i landet.

Ett hyreshus finns i Vernhån, en länga med fyra lägenheter centralt i byn.

Huset byggdes och ägs av det kommunala bostadsföretaget Härjegaårdar. Samtliga lägenheter är uthyrda, två av dem till vårt barnlaghem.

Fritidsbebyggelse

Enligt siffror som vi fått fram idag, (nov. -97), finns ca 150 fritidshus i Vernhån. En del ägs av byborna själva, andra av folk med anknytning till Vernhån, ett fåtal av utländska medborgare och slutligen en del av människor som kommer från andra delar landet. Gemensamt för alla är att de fattat tycke för vår by. Vi återkommer senare i dokumentet till denna resurs.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att idag står endast ett fåtal fastigheter tomma och ett fåtal är till salu. Efterfrågan på bostäder i Vernhån i dag bedömer vi som liten till obefintlig. Detta kan dock ändras om exempelvis äldre som bor i stora hus vill flytta till en mindre lägenhet i byn. Tomtmark för fortsatt byggande finns tillgänglig.

Lokaler

När det gäller disponibla lokaler ser vi tre som är möjliga att använda i någon form av verksamhet. Den ena är den halva av tvättstugan som står tom, en bra lokal med betonggolv, vatten och avlopp, värme gemensam med tvättstugan. Den är ca 70 kvm i ett plan.

Den andra möjligheten är att använda övervåningen i bygdegården. Denna lokal används i dag för uthyrning till grupper i begränsad omfattning. Ägarförhållanden m.m. återkommer vi till senare i dokumentet.

Den tredje är Vernhåns skola, detta hus skulle i vår ägo bli ett nav i framtida verksamhet. Vi återkommer till skolan senare i dokumentet.

Vi anser dessutom att det finns ett stort antal hus på enskilda fastigheter som med ganska små ombyggnader skulle lämpa sig för småskalig verksamhet.

Sammanfattningsvis finns lokaler och utrymmen som med små åtgärder kan användas i småskalig verksamhet. Däremot saknas en större "industri lokal" om detta skulle bli aktuellt.

Kommunikationer / Vägar

Standarden på Vernhåns genomfartsväg är god, vägen ansluter i söder till riksväg 84, som går från hälsingekusten till västra Härjedalen, samt till riksväg 45, Inlandsvägen. Norrut ansluter vägen till riksväg 315 i Vendalen.

Några avstånd från Vernhån: till Östersund 15 mil - Sundsvall 23 mil - Gävle 32 mil - Stockholm 48 mil - Göteborg 65 mil - Ljusdal 15 mil.

Genomfartstrafiken i Vernhån är omfattande både sommar och vinter under turistsäsong.

Tågförbindelser når man i Östersund eller Ljusdal, avståndet till dessa orter är detsamma. Bussförbindelser finns till både Ljusdal och Östersund och de är till del synkroniserade med tågtrafiken.

Direktbussar till Stockholm finns under turistsäsong 5 dagar i veckan, under lågsäsong färre turer.

Flygförbindelser finns från Sveg och från Östersund. Från Sveg en morgon- och en kvällstur dagligen till Stockholm och från Östersund ett stort antal avgångar både norrut och söderut varje dag. Flygtransfer finns från båda orterna. Taxi finns i Vendalen.

Länstrafiken svarar för lokala kommunikationer med en gles bussturlista i nordlig och sydlig riktning. Arbetstagare med 8 till 5-arbete kan busspendla till Sveg, i övrigt är pendling inte möjlig. Detta innebär att bilen är en nödvändighet. Oftast behöver familjen flera bilar för att klara resorna.

När det gäller varutransporter så har ASG och Blispedition samt bussgods dagliga turer som passerar Vernhån.

Sammanfattningsvis så får vi nog konstatera att vi, efter glesbygdsförhållanden, har mycket bra fjärtkommunikationer, men att lokaltrafiken är mycket sparsmakad och inte stämmer med behoven. Bilen är en nödvändighet.

Telenätet

Vernhån har AXE-växel sedan något år tillbaka, detta innebär att vi har tillgång till Telias plus tjänster. ISDN är inplanerat att installeras under våren 1999. Detta gör att vi på telesidan är väl rustade för framtiden.

Telias nätansvarige för området säger att telenätet inte är begränsande när det gäller antal abonnemang eller möjligheten att arbeta med data via modem, och om det skulle behövas bygger man lätt ut nätet.

Föreningar och deras verksamhet

De föreningar som finns i byn är alla från början bildade utifrån ett behov. Behovet kan ha varit att organisera en efterfrågad verksamhet, att kanalisera kommunala och statliga stödpengar, att ta hand om frågor som „ramlat“ mellan stolarna, att bevara en viktig verksamhet (affären, bygdegården).

Förutom verksamheten för respektive förening gör man vissa saker gemensamt. De fester och arrangemang som ordnas endera samarrangeras eller "vandrar" mellan föreningarna, allt i syfte att fördela intäkterna mellan olika verksamheter.

De människor som är engagerade är det ofta i flera föreningar, allt utifrån egna intressen. Det vore naturligtvis önskvärt att flera vore delaktiga, men det viktiga är att föreningarna fungerar och har stöd från invånarna.

Föreningarna fyller en mycket viktig funktion i byns liv.

Vemhåns by Ekonomiska förening

Bildades 1992 i ett skede då vår butik var hotad av nedläggning. Byborna köpte andelar i föreningen. Pengarna användes till att köpa den fastighet där affären nu ligger, samt inventarierna i den gamla butiken. Den inköpta fastigheten inreddes och iordningställdes för att fungera som dagligvarubutik. Föreningen har ingen anställd utan arbetet sker på ideell basis. Verksamheten består i att äga och förvalta butiksfastigheten med omgivande mark, inkl. den rasplats och toaanläggning som finns i anslutning. Fastigheten arrenderas ut till rörelseidkarna i butiken. Ekonomi är stabil.

Vemhåns IK

Bildades 1946 och har nyligen firat 50-årsjubileum.

Föreningen är ideell idrottsförening och sysselsätter en person på heltid. Föreningen äger och förvaltar en fotbollsplan (gräs), en ishockeyplan (belyst), ett elljusspår, samt en dusch / bastuanläggning i anslutning till elljusspåret / hockeybanan. I bastun finns herr- och damavdelning, solarium och gym.

Bastun är öppen för allmänheten fredagar, duschanläggningen är alltid öppen (myntautomat). Anläggningen kan bokas av grupper och enskilda.

Verksamheten består i att äga och förvalta fastigheter och anläggningar, att bedriva innebandyverksamhet för ungdomar och att tillsammans med VemdalsIF hålla ett fotbollslag i gång. Ekonomin är stabil och grundas på egen verksamhet samt vissa bidrag till drift av anläggningarna.

Vemhåns bygdegårdsförening

Bildades 1970 för att ta hand om byns IOGT-lokal.

Föreningen är en andelsförening som äger och förvaltar byns bygdegård.

En stor samlingslokal med bra utrymmen för fester, dans, möten m.m.

Där finns bra utrustat storkök med inventarier (porslin, husgeråd) samt möbler för ett stort antal personer. Lokalen används för byns alla arrangemang som sker inomhus samt till viss uthyrning till grupper under turistsäsong.

Föreningen har ingen anställd.

Huset har renoverats genom åren och är i bra skick, dock föreligger alltid behov underhåll och viss modernisering.

Föreningen har god ekonomi och får inga kommunala bidrag.

Vemhåns andelstvättstugeförening

Bildades på 1950-talet och är en andelsförening.

Föreningen äger och förvaltar fastigheten där tvättstugan är inrymd. Tvättstugan är inredd med myntautomater för tvätt av allt från finvätt till mattor, torkrum finns. Föreningen har ingen anställd.

Tvättstugan används av bybor och turister, den bokas för viss tid och används flitigt.

Halva huset står i dag tomt och föreningen är intresserad av att hitta någon verksamhet / användning för lokalen. Huset har bra och vackert läge invid Veman.

Vemhåns byalag

Bildades på 1980-talet och är en ideell förening utan någon anställd.

Föreningen tar hand om frågor som inte naturligt kan hänföras till någon av de andra föreningarna. Några av de arbetsuppgifter som förekommer är:

- Byttdningen som produceras och distribueras till prenumeranter.
- Organisation av röjardagen (syfte att hålla byn snygg och förhindra igenväxning).
- Utveckla gatlyset, arbeta med skoter- och cykelleder, samverka med andra organisationer (turistbyrå, Vemdalsaktiviteter m.m.).
- Ansvara för skötsel och förbättring av badplatsen (sommARBAD ute).
- Bevaka torvbrytningen och konsekvenserna av denna.
- Arbeta med frågor som sophantering, skyltning, busshållplatser m.m.
- Sist men inte minst är byalaget ansvarigt för arbetet med denna plan.

Röda Korset

En förening som funnits länge och som arbetar med för Röda Korset traditionella frågor. En julfest ordnas varje år.

Politiska föreningar

Det är bara socialdemokraterna som har en egen förening i Vemhån. Den har funnits sedan 1947 och har i år firat 50-årsjubileum. En intressant sammanställning av de frågor man arbetat med sedan starten 1947 togs fram till jubileet och finns tillgänglig för den som är intresserad.

Pro

Har ingen egen avdelning i Vemhån utan ingår i Hede / Vemdalsens PRO-distr. PRO är dock väldigt aktiva och har mycket verksamhet.

Vemhåns Jaktskytteklubb

Sköter byns älgskytte och lerduvebana, enkla anläggningar som fungerar bra.

Sammanfattningsvis kan det inte nog understrykas vilket viktigt arbete alla dessa föreningar gör.

Barn tillsyn

Finns sedan 1989 och har i dag ca 20 barn i sin verksamhet. Daghemmet fungerar även som fritidshem för de 6-åringar som går i förskola någon timme per dag i Vemdalen. Man huserar i fräscha lokaler mitt i byn. Barn tillsynen sysselsätter 3 personer på heltid.

Äldrevård

De äldre bor kvar hemma med hjälp av hemsamarit när så erfordras. I dag finns endast två pensionärslägenheter, som bägge är uthyrda. Viss efterfrågan på sådant boende torde finnas redan i dag. Många äldre bor i stora tungskötta hus och gårdar. Servicehus finns inte i Vemhån, de som är i behov av sådant boende hänvisas till Vemdalen, Hede och Sveg. Detta är inte vad Vemhåns äldre själva önskar, det framgår klart i vår enkät. Man vill helst bo kvar i Vemhån, hemma eller i servicehus.

Energiförsörjning

Vemhån får sin el från Härjeåns Kraft, i dag (dec. -97) finns enligt uppgift 269 elabonenter i Vemhån, inklusive fritidshus.

I vår enkät framgår att de flest bofasta värtmer sina fastigheter med kombinationen el / ved, några med bara ved, några med bara el. Fritidshusen torde förlita sig i huvudsak på elvärme.

Befolkningen

Enligt uppgifter daterade 970101 ser Vemhåns befolkning ut på följande sätt: Totalt finns 229 personer. Antalet hushåll är enligt posten 110 st. (dec. -97).

Ålder	Antal	Män	Kvinnor
0 - 6	20	9	11
7 - 17	19	11	8
18 - 66	116	58	58
67 -	74	37	37

Förhållandena har ändrats något under året, men det är ändå marginellt. Att notera är den goda könsfördelningen.

Tittar man vidare i statistiken kan man se att 106 personer är under 45 år. Slutsatsen är att andelen äldre i dag inte är alltför stor och detta kan ju ändras, eller? Från vanligtvis välunderrättat håll meddelas att 3 nya barn är på väg under 1998.

Postservice

Postservicen sköts i dagsläget med lantbrevbärare, det torde för de flesta fungera ganska bra. Den kritik som framförs är framför allt från de företag som finns och består i att man inte kan skicka försändelser med "vändande" post. Posten delas ut under förmiddagar, tömning av postlåda sker en gång per dag, också detta under tidig förmiddag. Tidigare fanns även en eftermiddagstömning, vilket var bra.

Skolan

Idag finns ingen skola i Vemhån. Barnen går i förskola och klass 1-6 i Vemdalen. Högstadiet genomförs i Hede och gymnasieutbildningen i Sveg eller Östersund, beroende på vilket program man valt att gå. Barnen bussas till respektive ort, ej till Östersund. Där gäller inackordering under veckorna.

Kultur

En lokalrevy genomförs varje år, den produceras och spelas av byborna. Vi har en egen professionell dansorkester, "Catings". Ursprungligen var alla medlemmarna från byn. Idag är stommen densamma, men med inslag utifrån. Catings har spelat sedan slutet av 60-talet.

I övrigt är det tunnslätt med kulturrangemang, även biblioteket är nedlagt.

Boken om Vemhån

I anslutning till kultur måste vi nämna Bernt Lindbergs arbete med en bok om Vemhån. Bernt kom till byn som turist redan i början 60-talet och blev fascinerad av vad han såg och upplevde. Som storstadsbo, från Stockholm, var Vemhån mycket exotiskt i hans ögon. Bernt har sedan följt Vemhåns och dess invånares förvandling fram till i dag. Jag har haft nöjet att läsa Bernts fantastiska material. Han skildrar Vemhån från ett "utifrånperspektiv", och analyserar orsak och verkan på ett mycket bra sätt. Mycket förenklat frågar han, varför det blev som det har blivit, och hur har detta påverkat människorna i Vemhån och deras levnadsförhållanden.

Resultatet är både skrämmande och vackert. Boken är, enligt min bedömning, allmängiltig för hela Norrlands inland. För Vemhån är den en skatt.

Vi hoppas kunna tala Bernt tillrätta att det är dags att göra slag i saken och ge ut boken snarast möjligt. Vi återkommer senare i dokumentet till denna fråga.

Fritidsaktiviteter

En del av utbudet framgår under redovisning av föreningslivet.

Vad som inte framgår där är bland annat en gymnastikgrupp som startar i januari. Studiecirklar ordnas efter behov och intresse.

I övrigt står friluftsfritidsaktiviteter högt på listan hos Vemhåborna.

Resurspersoner

Bland våra fritidshusägare finns ett antal tänkbara resurspersoner, både svenska och utländska, med bra nätverk. Dessa bör kontaktas inför det fortsatta arbetet för att se om de har något att bidra med och om de är intresserade av en eventuell medverkan. Vi har även "egen" riksdagsman, Rune Berglund.

Befintliga företag / verksamheter

De företag som är verksamma i dag redovisas var för sig på enkätsvar. Förutom dessa finns ett antal egna företagare som bor i Vernhån, men som har sin verksamhet på andra platser.

Håkan Wallström har två livsmedelsbutiker, en på Björnrike och en på Vemdalskalet. Kjell Eriksson har ett telemarketingföretag i Sveg. Anders Håkansson har två sportaffärer / skiduthyrning på Björnrike och Vemdalskalet. Marie Fernbäck har ett reklamföretag i Vemdalen.

Helen Edlund driver restaurant Anorak på Vemdalskalet
Jan-Åke Wallström har ett byggföretag i Sveg. Jan-Åke har även en snickarverkstad i Vernhån som används sporadiskt. Vernhåns snickarverkstad startades av Jan-Åkes far och är vad jag förstår väl utrustad och skulle kunna användas till mera. Vi återkommer till detta.

Arne Håkansson, en av medlemmarna i Catting, har en inspelningsstudio hemma i bostaden och jobbar med diverse uppdrag med musikanknytning vid sidan om speljobben.

En verkstad finns också i Vernhån. Den drevs av Haldo Håkansson under många år och hade som mest tre anställda. Efter Haldos pensionering drivs inte rörelsen aktivt.

Bernt Holmqvist och Helena Ståbrant har uppfödning av islandshästar.

Björn och Ingrid Hansson har fåruppfödning. Torbjörn Bäckman och Anna Eriksson har Highland Cattle samt kalkoner, höns, får och hundkennel. Bengt Berglund har hjortuppfödning.

Utöver detta finns många personer i byn med kunskaper och kompetens som i dag kanske inte nyttjas fullt ut.

Vernhåns före detta skola är i dag privatägd och används sporadiskt som lägergård för ungdomar.

Frågeformulär befintliga företag /verksamheter

Företag? Vernhåns Fiskecamp och stuguthyrning
Grundat? 1974

Företagsform? Handelsbolag
Ägare? Bertil Wahlström

Antal sysselsatta helår? 2 **Delår?**

Verksamhet / Verksamheter
Campingrörelse, stuguthyrning. Campingen är trestjärning och har haft en positiv utveckling, speciellt den senaste sommaren då man bytte namn till fiskecamping. Campen kommer från -98 att finnas med i Drömfiskeprojektet. Campen ligger vackert på en gård. Företaget drivs som familjeföretag.

Vem äger lokaler / mark där verksamheten bedrivs? Bertil Wahlström
Hur ser du / ni på framtiden? Positivt Ja **Negativt**

Vad är det största hotet mot er verksamhet?
Politiska beslut (skatter, trafikpolitik mm), torvbrytning (sämre fiske, förstörd miljö)

Vad ser ni för utvecklingsmöjligheter?
Ökad europeisk turism, ökad fisketurism sommar som vinter.

Vilka är era önskemål inför framtiden för att få en bra utveckling?
Enklare, klarare, stabilare regler för egna företagare.

Tillstånd att servera öl och vin för att kunna starta en enklare pub.

Företag? Vernhåträffen
Grundat? 1996
Företagsform? Handelsbolag
Ägare? Judith Myr, Märta Ljungqvist
Antal sysselsatta helår? 2 **Delår?**

Verksamhet / Verksamheter
Dagligvaruhandel, ICA.
Alla spel utom de som ligger under ATG; Apoteksombud, Kafé.
Vem äger lokaler / mark där verksamheten bedrivs?
Vernhåns By Ekonomiska Förening

Hur ser du / ni på framtiden? Positivt Ja **Negativt**

Vad är det störst hotet mot er verksamhet?
Uttflytning och att byborna inte är köptrogna.

Vad ser ni för utvecklingsmöjligheter?
Att få även ATG:s spel, systemombud och bensinmack

Vilka är era önskemål inför framtiden för att få en bra utveckling?
Bättre skyltat

Företag? Lillstampens Daghem
Grundat? 1989
Företagsform? Kommunala dagmammor i förhyrd lokaler
Ägare? Häriedalens Kommun, dagiset har ej daghemsstatus
Antal sysselsatta helår? 3 **Delår?**
Verksamhet / Verksamheter
 Barnillsyn med i dag ca 20 barn samt fritidshem för 6 åringarna.
Vem äger lokaler / mark där verksamheten bedrivs?
 Stiftelsen Häriegårdar (kommunalt bostadsföretag)
Hur ser du / ni på framtiden? **Positivt Ja** **Negativt**
Vad är det störst hotet mot er verksamhet?
 Uflyttning, mindre barnafödande
Vad ser ni för utvecklingsmöjligheter?
 Att få status som daghem
Vilka är era önskemål inför framtiden för att få en bra utveckling?
 Bättre lekutrustning ute och inne. En kokerska

Företag? Häries Lastmaskin och Skogsbruk
Grundat? På 1970 talet
Företagsform? Enskild firma
Ägare? Härie Myhr
Antal sysselsatta helår? 1 **Delår?**
Verksamhet / Verksamheter
 Skogsbruk, en stor hjullastare, grustag.
 Sköter snöröjning samt utför entreprenadverksamhet
Vem äger lokaler / mark där verksamheten bedrivs?
 Egna
Hur ser du / ni på framtiden? **Positivt Ja** **Negativt**
Vad är det störst hotet mot er verksamhet?
 Att det inte byggs någonstans
Vad ser ni för utvecklingsmöjligheter?
 Ökat vägunderhåll, ökad bygg/entreprenadverksamhet
Vilka är era önskemål inför framtiden för att få en bra utveckling?

Företag? Vemhus Bygg AB
Grundat? 1974
Företagsform? AB
Ägare? Ingemar Westfält, Sven-Gösta Lundqvist, Bo Ljungqvist
Antal sysselsatta helår? 6 **Delår?**
Verksamhet / Verksamheter
 Byggentreprenader, legosågning, hyvleri, byggmaterialförsäljning, åkeri
Vem äger lokaler / mark där verksamheten bedrivs?
 Äger såg, byggshop mm. Hyr kontorsutrymmen.
Hur ser du / ni på framtiden? **Positivt Ja** **Negativt Ja**
Vad är det störst hotet mot er verksamhet?
 Ännu sämre byggmarknad, politiska beslut (skatter m.m.)
Vad ser ni för utvecklingsmöjligheter?
 Att turismen fortsätter att utvecklas. Att flera flyttar hit
Vilka är era önskemål inför framtiden för att få en bra utveckling?
 Vissa idéer finns för att förbättra våra möjligheter

Företag? Holmins Entreprenad
Grundat? 1995
Företagsform? Enskild firma
Ägare? Sören Holmin
Antal sysselsatta helår? 2 **Delår?** 2
Verksamhet / Verksamheter
 2 väghyvlar och en stor traktor som går på torvmyrarna under sommaren.
 Arbeten utförs i form av vägunderhåll åt olika kunder. HM/AB är största arbetsgivare
Vem äger lokaler / mark där verksamheten bedrivs?
Hur ser du / ni på framtiden? **Positivt Ja** **Negativt**
Vad är det störst hotet mot er verksamhet?
 Att HM/AB slutar med torvbrytning
Vad ser ni för utvecklingsmöjligheter?
 Att vägunderhållet utökas, arbetsuppgifter finns men ingen "kostar på".
Vilka är era önskemål inför framtiden för att få en bra utveckling?
 Ett garage som skydd och arbetslokal

Redovisning av enkätundersökning

Syftet med enkäten var att få svar på en del frågor av betydelse för det fortsatta arbetet, samt att få reda på om det fanns människor med intresse att starta eget och om dom i så fall hade en affärsidé.

191 enkäter delades ut, 109 har svarat vilket ger en svarsfrekvens på 55%, detta får anses vara bra, vi tror också att det är den aktiva delen av invånarna som svarat, vilket är det viktiga. Alla har inte svarat på alla frågor utan bara på dem som har bedömts relevanta för var och en. Enkäten besvarades anonymt. Kommentarer ges i anslutning till respektive fråga.

1. Jag är *Född ...41 Inflyttad...53 Återflyttad...10 till Vemhån*
Frågan ställdes för att se om det skillnad på hur man trivs om man är född respektive ingift / inflyttad. Se kommentar under fråga 2.

2. Jag trivs *Mycket bra...78 Bra...27 Mindre bra ...1 i Vemhån*
Någon skillnad i trivsel finns ej mellan inflyttade och födda. Av detta kan man dra slutsatsen att inflyttade finner sig väl tillrätta i Vemhån.

3. Jag *Har arbete...52 Är arbetslös...11 Är pensionär...39 Går i skola...13*
En del arbetslösa går i skola, en del pensionärer arbetar. Därav flera svar än antalet inkomna enkäter.

4. Jag är *Privatanställd...21 offentligt anställd...21 Egen företagare...10*
Andelen offentligt anställda är mindre än privatanst. / egna företagare.

5. Jag är *Säsongsanställd...12 Årsanställd...35 Delårsanställd...5*
En del säsongsanställda är arbetslösa på vintern, andra på sommaren, beroende på vilken näring man är verksam inom.

6. Min arbetsplats finns i *Vemhån...16 Vemdalen...17 Sveg...20 Hede...8 Annan plats...11*

Här ingår även skolelever. Många arbetar på flera orter, därav ett större antal svar än antalet med arbete / skolelever.

7. Jag åker till arbetet med *Egen bil...51 Allmänna kommunikationer...7*
Svaren på fråga 7 visar att bilen är en nödvändighet för att kunna sköta ett arbete och bo i Vemhån. De som kan pendla är de som arbetar i Sveg och har fasta arbetstider förlagda till dagtid. De flesta har arbete med skiftgång och obehövligt arbetstid.

8. Jag / Vi *äger...86 Hyr...15 vårt boende*
Den övervägande delen av Vemhåborna äger sitt boende, vilket är en stor fördel när det gäller att påverka energikostnader m.m.

9. Jag / Vi värmer vårt hus med *El...10 Olja...3 Ved...11 Jordvärme...2*
El / Olja / Ved...3 El / Ved ...53.

De flesta fastigheter har någon form av kombination när det gäller uppvärmning. Det eldas mycket lite olja. Ved och el är vanligast.

10. Jag tycker att källsortering av sopor är *Viktigt...103 Onödigt...4*
Svaret visar att man tagit till sig det nya sättet att ta tillvara och att ha en positiv inställning till miljöargument.

11. Jag tycker att våra turister är *Viktiga för bygden...106 Mest till besvär...1*
En viktig attitydfråga. Svaret talar för sig självt.

12. Om det var möjligt skulle jag gärna ha mitt arbete förlagt till Vemhån
Ja...41

Att ha nära till arbetet är en fråga om livskvalitet och kostnader, speciellt med våra förhållandevis dåliga kommunikationer. I princip alla skulle vilja ha sitt arbete i Vemhån.

13. Då skulle jag helst vilja arbeta med

• Träslöjd	• Handelsträdgård	• Melkjobb
• Jakt	• Skola / Fritis	• Turistshop
• Service	• Hästverksamhet	• Eget företag
• Data	• Utveckla och ta till-	• Åkeri
• Trä	• tillvara det gamla i byn	• Friskvård / Sjukg.
• Barn	• Textil	• Mat / Bakning
• Fiske	• Utomhus	• Maskinförare
• Turism	• Djuruppfödning	• El

Samtliga angivna önskemål om vad man skulle vilja arbeta med är medtagna utan någon rangordning. Flera av önskemålen är angivna av flera personer. Det vanligaste var turism, inte så märkligt kanske, då många redan i dag har ett sådant arbete.

14. Jag har funderat på att starta eget? *Ja...20 Kanske...3*
Glädjande att så många funderat på eget företagande.

15. Jag har en företagsidé? *Ja...19*
Ännu mer glädjande att alla utom en som funderat på eget företagande också har en företagsidé. Vi har valt att inte här gå in på idéerna konkret, men vi tror kanske att de finns med på annan plats i enkäten. Vi kommer att konkretisera oss i framtidskapitlet.

16. Nämn dina tre viktigaste fritidssysselsättningar

• Dans	• Bärplockning	• Hästar
• Jakt	• Läsnings	• Cykel
• Fiske	• Idrott	• Stugan
• Träslöjd	• Gården	• Ishockey
• Hundar	• Hus/Hem	• Data
• Familj och barn	• Motion	• Låxor
• Skidåkning	• Handarbete	• TV
• Golf	• Volleyboll	• Bilar
• Fotboll	• Skriva/Dokumentera	• Föreningsliv
• Musik	• Släktforskning	• Företaget
• Vänner	• Skoter	• Sång
• Friluftsliv	• Resor	• Skogen
• Inlines	• Trädgård	• Djur
• Promenader	• Naturen	• Gymnastik
• Bakning	• Nöjen	

De populäraste fritidssysselsättningarna är de som har utomhusanknytning samt idrott och motion, barn och familj. De andra intressena är ungefär jämt fördelade. Skall man dra någon slutsats av detta så är det väl att Vemhåborna är mycket aktiva och tycker om att röra på sig. Jakt och fiske är de enskilt största aktiviteterna.

17. Jag deltar aktivt i följande antal föreningar

1 st...24
2 st...25
3 st...8
4 st...5
7 st...1

Väldigt många är aktiva i olika föreningar, tyvärr är det ändå så att man hittar samma människor i flera föreningar. Tyvärr därför att en del sitter där för att ingen annan vill, det är inte bra för kreativitet och utveckling.

Väldigt mycket bra, ideellt arbete läggs ner i dessa föreningar.

18. Nämn tre positiva saker med Vemhån

• Naturen	• Tvättstugan	• Bastun
• Affären	• Motionsanläggningar	• Detta initiativ
• Gemenskapen	• Fritidsaktiviteter	
• Sammanhållningen	• Lantbrevbärning	
• Människorna	• Lagom stort	
• Barnfamiljerna	• Vemhus Bygg	
• Nära till skidbackar	• Lite trafik	
• Fisket	• Aktivt byalag	
• Barnomsorgen	• Badplatsen	
• Det är vackert	• Ren luft	

• Tryggheten	• Bytidningen
• Frisheten	• Vackra vinturar
• Sjön	• Campingen
• Läget	• Kärleken
• Miljön	• Bra snöröjning
• Lugnet	

De positiva sakerna är rangordnade, naturen har alltså flest röster, därefter affären osv.

Naturen finns med hos huvuddelen av de som svarat och fyller en viktig plats i Vemhåbornas liv, Som synes finns det mycket positivt att säga om vår by.

19. Nämn tre negativa saker med Vemhån

• Ingen bensinmack	• För få arb.tillfällen	• Ingen gångbana
• Lokaltrafiken	• Långt till centralort	• Dåligt historiereintresse
• Alla ställer inte upp för byn	• Ingen pub/kafé	• Lite att göra för flickor
• Skvaller/Avundsjuka	• Lite aktiviteter	• Tomma gårdar
• Ingen skola	• Långt till kompisar	• Post saknas
• Sjön växer igen	• Ingen lekplats	• Dålig serviceanda
• Långt till samh.service	• Fortkörning gn. byn	• Skällande hundar
• Samma folk i alla föreningar	• Lite affärer	
• Lite kulturbud	• Kallt ibland	
• Dåligt intr. att bevara hus och miljöer	• Myggigt/knottigt	
• Ingen taxi	• Vägen Vallen/Håberget	
• Torvbrutning	• Människorna	
• Bussstallplatser	• För lite engagemang	
• Dålig föreläsaranda	• Hopplöst få arbetskraft	
• Skev åldersfördelning	• Svårt att få hantverkare	
• Lite kursaktiviteter	• Sopcontainers vid norra infarten	
• Äldreboende	• Inget centrum	
• Alla behandlas inte lika	• För få turistsaktiviteter, sevärdheter	

De negativa synpunkterna är rangordnade spaltvis från vänster till höger. Bensinmacken ligger etta, lokaltrafiken tvåa osv.

Vi måste även ta de negativa synpunkterna på allvar och rannsaka oss själva.

Vad kan jag förändra, bli bättre på?

Många av sakerna kan vi säkert tillsammans göra något åt så att denna lista blir så kort som möjligt.

20. Tror du att det finns möjlighet att utveckla Vemhån i positiv riktning?

Ja...94 Kanske...2 Nej...1

En viktig attitydfråga, svaret talar för sig självt.

21. Om ja på fråga 20 vad tror du krävs för detta?

• Att alla ställer upp/hjälps åt	• Starkt byalag	• Företagsamhet
• Pengar	• Våga satsa	• Bättre skytning
• Gemensamma mål	• Vi får göra det själva	• Rensa sjön
• Sammanhållning	• Strunta i politiken	
• Prova nya idéer/saker	• Bra initiativtagare	
• Positivt tänkande	• Självförtroende	
• Mera engagemang	• Mindre bytänkande	
• Engagera de yngre	• Ingen avundsjuka	
• Hårt arbete	• Framtidstro	
• Fler kvalificerade jobb	• Fantasiförändring	
• Gör byn attraktiv att bo i	• Mera djur	
• Nyttja den odlade jorden	• Stötta folk med idéer	
• Alla är duktiga på någonting	• Miljöprojekt	
• Inflyttning	• Skola	

Ovanslående uppräknig av åtgärder som krävs för en positiv utveckling tyder på insikt om vad som förväntas av oss om vi skall lyckas göra något positivt av framtiden.

22. Om nej på fråga 20 varför inte?

Den som svarade nej hade ingen förklaring varför han/hon inte tror på att det går. En av dem som svarat kanske anger att han/hon har bott här för kort tid för att ha någon säker åsikt.

23. Om du hade valmöjlighet, skulle du då välja att köpa lokalt producerade, ekologiskt odlade/uppfödda produkter i stället för "importerade"?

- Ja om dom inte var dyrare...32
Ja även om priset är något högre...60
Nej...0

Svaret visar att det skulle finnas en lokal marknad för lokalt producerad mat.

24. Skulle du vara intresserad att delta i ett samarbete med syfte att sänka våra elkostnader, bland annat med hjälp av de planerade vindkraftverken på Rodovålen, men även andra; inte här specificerade åtgärder?

- Ja...92 Nej...1

Svaret visar att det finns ett stort intresse för alternativa energikällor och att intresse finns att vara delaktig i ett sådant projekt om det skulle leda till sänkta elkostnader.

25. Känner du någon som skulle vilja flytta till Vemhån om det fanns möjligheter till arbete mm? Ja...33

Det finns potential att öka befolkningen om vi lyckas med våra föresatser.

26. Vad är livskvalitet för dig?

• Naturen	• Bra gemenskap	• Jakt
• Arbeta	• Bra miljö	• Att trivas
• Hälsa	• Tolerans/granssänja	• Sunt leverne
• Frihet	• Nära till arbete	• Att vara accepterad
• Trygghet	• Bra "ren" mat	• Att vara man är för den man är
• Ren luft / rent vatten	• Att få umgås med djur	• Att vara glad och positiv
• Bra boende	• Fiske	• Att prata dialekt, Hälsedalska
• Familj / vänner	• Plocka bär	• Pengar
• Att ta tid	• Inte jobba åt andra	
• Att få bo i Vemhån	• Att få arbeta även som äldre	

Uppräkningen är rangordnad spaltvis från vänster till höger. Åter igen kommer naturen först och därefter arbete. Om vi tittar tillbaka till fråga två om trivsel, så kan vi konstatera att Vemhån uppfyller många av ovanstående synpunkter, vilket är ett bra utgångsläge.

27. Kan du nämna någon verksamhet som du tror att vi skulle kunna utveckla som bidrar till en positiv utveckling för Vemhån?

• Skola	• Växstuga	• Anpassa bygdegården
• Turism/ekoturism	• Souveräritillsättning	• Inred tomma 1/2 i tvättst.
• Data/IT	• Snickerifabrik	• för uthyrning
• Jordbruk	• Legotillverkning	• Hembygdsgrd
• Företags/industrihus	• Gravvårdar i trd	• Äldreboende
• Verksladsbensinmack	• Odla jorden	• Hemsld
• Bakstuga	• Blomjord (fr. sjön)	• Idrottsanlägg
• Pub	• Vadmal/hantverk	• 0 bytänkande
• Gemensam/kooperativ	• Fäbodvall	• Köp skolan
• Verksamhet	• Postorderföretag	• Skinsld
• Fiske	• Handelstrdgård	
• Småskalig verksamhet		

Ovan finns det många goda idéer och embryon till produkter/verksamheter, vi skall konkretisera oss i framtidskapitlet.

28. Om du har barn hur tycker du att barnomsorgen fungerar i Vemhån? Mycket bra...15 Bra...19 Mindre bra...2

Här har nog en del svarat som inte har barn, betyget är ju ändå bra.

29. Om du är, eller när du blir äldre, hur vill du ha äldreården organiserad? Bo kvar hemma så länge som möjligt med stöd av hemtjänst...65 Bo i någon form av servicehus i Vemhån...13 Det spelar ingen roll var jag bor...2

Siffrorna ovan är förståhandsval, dessutom har 24 personer angett servicehus

som andrahandsval.

30. Är det något som du saknar i Vemhån och som du tror att vi skulle kunna skaffa hit?

• Bensinmack/verkstad	• Datasal	• Pub/träffpunkt
• Skola	• Bibliotek	• Skateboardramp
• Bakstuga	• Frisör	• Båbrygga
• Asfaltera isbanan (meranv.)	• Gårdslakteri	• Skatespår för hundt.
• Lekplats	• Cykelkanal/båuth.	• Bättre skjutbana
• Morgontidningar	• Drivgrange	• Träningsredskap till bygdeg.
• Post	• Äldreboende	• Taxi
• Kiosk	• Fötvård	• Bättre badplats
• Manufakturaffär	• Fiskrökeri	• Maskinring
• Förräddling bär/svamp	• Turistinfo	• Bättre skyltat
• Gångbana	• Pizzeria	• Miljöbod/grovsoptkont. vissa kvällar
• Eldningspellels	• Kvällsöppet i affären	

Återigen flera goda uppslag, bensinmack/verkstad toppar listan. Förslaget att asfaltera isbanan kommer från flera, tanken är att man då kan nyttja banan även sommartid för tennis, basket, rollerblades mm. Det blir dessutom lättare att göra is på hösten.

31. Har du datautbildning...21 Egen data...30 Arbetar du med data...12

Ett stort antal har datautbildning och många arbetar med data ett stort plus.

32. Vilken är din inställning till detta projekt, att försöka utveckla Vemhån?

Jag tycker att det är bra...106

Jag tycker att det är bra som det är i dag...0

Ett viktigt besked att vi har stöd för vårt arbete.

33. Är du beredd att dra ditt strå till stacken? Ja...76 Nej...2

Också viktigt att så många är beredda att ställa upp när vi arbetar vidare. Bara två har svarat nej, de många som inte svarat kanske tror att de inte har något att bidra med, men det är fel.

Någon har sagt i enkäten att sammanhållningen har blivit sämre i byn. Det kanske är så enkelt att vi inte haft så mycket att hålla samman kring de senaste åren.

Övriga synpunkter

• Detta är ett bra initiativ	• Stenpir vid badet
• Ge inte upp kämpa på	• Hoppas det inte rinner ut i sanden
• Starta barngymnastik	• Lycka till, kör hårt
• Förbättra samarbetet	• Skrift om Vemhån, flerspråkig
• Alla med på samma villkor	• Bio
• Köp skolan	• Aktiviteter för äldre
• Varsamhet med skogsavverkn.	• Återskapa „hagan“ i byn

Enkäten har gett oss de svar vi sökte, nu kan vi gå vidare med framtidsdelen, den kanske mest spännande biden i planen.

Sedan vi startade arbetet med denna plan hösten 1997 har en hel del hänt som är positivt och värt att notera.

Invånarantalet har ökat från 229 (1/1-97) till 244 (hösten 1998).

Tre vindkraftverk står på plats på Rodovälén sedan hösten 1998 och teckning av aktier är nu i full gång.

Marie Fermbeck har flyttat hem sitt reklamföretag till Vemhån.

Stefan Andersson har startat ett företag för elektroniskservice.

Gården Sörberget, tidigare omnämnt i dokumentet, är under renovering och en ung barnfamilj kommer att flytta in där.

Flera tidigare tomma gårdar och hus är åter bebodda av bofasta.

Vemhåns Fiskecamp ökar stadigt sin beläggning, ägarna har nu också renoverat mangårdsbyggnaden och flyttat hit, ytterligare två nya Vemhåbor.

Under våren -98 arrangerade vi ett antal temadagar / kvällar för att få ytterligare inspiration och kunskap, alla arrangemang har varit välbesökta.

Dessa träffar har varit;

23/4 Markernas mångfald, om kulturlandskap, fåbodvallar mm.

9/5 En energidag med allt från vindkraft, ekologiskt byggande till småskaliga användningar av solfångare och solceller.

26/5 Ekologisk odling och ekologisk produktion av växter och djur.

3/6 Småskalig livsmedelsförädling.

Slutligen hade vi den 14/11 ett stormöte där vi enades om och diskuterade vilka projekt vi skall arbeta med den närmaste tiden, dessa projekt kommer att redovisas i detta dokument.

På detta möte redovisade också Bertt Lindberg arbetet med sin bok om Vemhån och visade en del bilder ur boken. Enligt Bertt är materialet klart och förhoppningsvis kommer boken att publiceras snart. Det material Bertt förfogar över om byn kommer troligtvis att ligga till grund för en framtida doktorsavhandling.

Gladjande har varit det stora engagemang som visats och den stora åldersspridning vi har haft på alla träffar och möten.

Vi har också haft ett par bakslag, försöket att öppna skolan misslyckades. Likaså gjorde försöket att höja statusen på vår barnomsorg. I båda fallen berodde misslyckandet på politiska beslut. Det är bara att ta nya tag och arbeta vidare med dessa frågor.

Framtiden

Att vara visionär är som att stå naken på ett torg har någon sagt. Framtiden är inte förutsägbart, visioner kan av olika, i dag inte kända anledningar, slå fel.

Utveckling kräver mod av alla aktörer, mod att misslyckas, mod att börja om igen. En sak är säker, gör vi ingenting springer utvecklingen ifrån oss och vi står där som passiva betraktare och låter saker ske utanför vår kontroll.

Vi kan styra utvecklingen och påverka vår egen framtid om vi har gemensamma mål och drar åt samma håll.

VEMHÅN 2010

Visionen

Vemhån skall förknippas med framåtanda och positiv utveckling, med mänskliga och ekologiska förtecken.

Mångfald, småskalighet och kvalitet skall vara våra ledstjärnor.

Profil

Vi skall stå för följande:

- Hög livskvalitet för Vemhåns åretruntboende, barn, vuxna och gamla.
- En levande by med bra service och bra kommunikationer.
- Lokal småskalig produktion av livsmedel, i första hand för en lokal marknad.
- Andelsägd, småskalig produktion av energi från vatten, vind och solkraft.
- Småskalig besöksnäring, byggd på naturliga förutsättningar, hög kvalitet och med vårt kulturarv som grund.
- Öppenhet för nya människor och nya verksamheter som kan skapa nya arbetstillfällen med småskalig inriktning.
- Allt vi gör skall vara ekologiskt försvarbart.

Parallellt med arbetet att ta fram vår egen vision, profil och utvecklingsplan har utvecklingsgruppen aktivt deltagit i och godkänt den strategiska plan för "Destination Vemdalen" där Vemhån ingår. Detta arbete ingår som del i ett länsprojekt kallat Turism 2000 och är helt inriktat på turism.

Därtöver är det vår uppfattning att man även som privatperson har nytta av en egen vision, ett mål att arbeta mot.

Projektbeskrivningar

DATAKURS

Syftet med kursen är att öka deltagarnas datakunande. Kursanordnare är byalaget, kursansvarig Helen Edlund. Kursen startar ons. 10 / 2 och har 8 deltagare, från ungdomar till pensionärer. Kursen har annonserats i bytidningen. Kursen kommer att pågå våren -99 i Arbetscentrums lokaler i Vemdalen.

BAKSTUGA

Målet med detta projekt är att iståndsätta baksstugan Västugårn. Syftet är flerfallt, alla som är intresserade skall kunna baka bröd, kunskap om tunnbrödsbakning skall föras vidare till den yngre generationen. Bröd kan bakas för försäljning och som turistaktivitet. I dag finns ingen fungerande baksstuga i Vemhån, vilket vi upplever som en stor brist. En ansökan om Mål 6 medel för detta projekt är redan inlämnad, om ansökan bifalls kommer projektstart att ske försommaren 1999.

Projektägare; Byalaget Projektansvarig; Bengt Berglund

BYSTUGA

Målet med projektet är att flytta och iståndsätta det timmerhus byalaget fått av Sven-Gösta Lundqvist. Byggnaden skall enligt förslag ställas upp i anslutning till vår butik. Syftet med projektet är att få en bystuga som skall kunna fungera som kontor för byns föreningar. Byalagets dataanläggning skall finnas där liksom ett arkiv för byns gemensamma angelägenheter. Lokalen kan också användas som turistinformation och för eventuell försäljning av hantverk från byn.

En ansökan om Mål 6 medel är inlämnad, om ansökan bifalls sker projektstart försommaren -99.

Projektägare; Byalaget Projektansvarig; Bengt Berglund

VÄVSTUGA

En gemensam vävstuga är ett starkt önskemål från framförallt Vemhåns kvinnor. En sådan fanns tidigare i dom lokaler som i dag är vår butik. Utrustning i form av vävstolar mm. finns, men är nedmonterade och förvaras. Målet med en gemensam vävstuga är att få till stånd en lokal där vävstolar m.m. alltid kan stå uppmonterade.

Syftet är att alla som vill skall kunna väva, för eget behov eller för försäljning i gemensam lokal. Ett par förslag till lokal finns. Den tomma delen i vävstuga eller en lokal i skolan när den är i vår ägo. Vi kommer att arbeta vidare med frågan.

Vivianne Nordin är sammanhållande för projektet.

Hur går vi vidare ?

Vi kommer här att redovisa ett antal projekt som vi enats om. Projektet har olika syften, en del är små andra stora. Denna lista över projekt är inte statisk, utan skall ses som en början på vårt arbete. Förhoppningsvis kommer vi att beta av listan efterhand och nya projekt skall tillkomma efterhand som vi genomför andra.

Tanken är att vi skall arbeta i projektgrupper, där respektive grupp arbetar fram underlag som skall resultera i detaljerade projektplaner för genomförande.

De olika projekten kommer här att redovisas med syfte / mål och en kort beskrivning. En del projekt är redan igång, dessa kommer också att redovisas.

Projektet är inte rangordnade utan vi kommer att försöka genomföra dem i den ordning vi tror det är möjligt.

Ett par förklaringar;

När vi i redovisningen nedan talar om projektägare avses den organisation / förening eller det företag i vilkens regi ansökan om ev. finansieringsmedel sker.

Med projektansvarig avses den person som är sammanhållande för projektet.

VEMHÅNS F.D. SKOLA

Ett "nyckelprojekt" enligt vår mening. Målet med projektet är att vi skall köpa skolfastigheten som sedan skall brukas för olika verksamheter.

Syftet är att inreda bottenplanet för barndagensverksamhet. Dessa lokaler skall hyras ut till kommunen. Därmed frigörs också två lägenheter för äldreboende, som i dag används av vår dagisverksamhet.

Övre planet i skolan skall istandsättas för näringsverksamhet för utyrring till företag. Avsikten är alltså att hitta nya verksamheter som skall etableras i Vemhån för att skapa flera arbetstillfällen.

Sökandet efter tänkbara företag / verksamheter skall ske på flera sätt, bland annat genom bearbetning av företagare med anknytning till bygden och genom att använda vårt gemensamma nätverk. Här kan alla hjälpa till.

En ekonomisk förening är under bildande med syfte att "ta hand om" skolan. En ansökan har skickats in om bygdemedel för inköp av skolhuset.

Många har i vår enkät önskat att vi åter skall få skolan i vår ägo, och vi skall göra allt för att lyckas med detta.

Projektägare; Vemhåns Byvveckling Ekonomiska förening U.B.

Projektsvarig; Ingemar Westfält, Håkan Wallström och Sven-Gösta Lundqvist.

VERKSTAD

När Haldö Håkansson pensionerade sig och slutade arbeta aktivt i sin verkstad uppstod ett stort tomrum. Nu ser det ut som om luckan kommer att fyllas.

Göran Bengtsson, Haldos måg, som i dag driver Electroservice i Östersund, har börjat bygga en ny verkstad bakom Haldos gamla. Göran och Elisabeth har planer på att så småningom flytta till Vemhån. Bygget av verkstad kommer att fortsätta framöver. Vi ser fram mot att återigen få en öppen verkstad och tror att arbetsuppgifter finns.

Projektägare och projektsvarig; Göran och Elisabeth.

BENSINMACK

I vår enkät kom bensinmack högt upp på önskelistan.

Vårt mål är att återigen få en bensinmack till Vemhån. Detta har undersökts tidigare men befanns då innte möjligt. Tekniken går framåt och i dag finns enklare och billigare lösningar än för bara ett par år sedan.

Syftet är att få en kort och sedelautomat för bensin i anslutning till vår butik.

I dag finns automater som tar alla typer av kort samt sedlar vilket gör den tillgänglig för alla samt att den skulle vara dygnetruntöppen. Ett sortiment av tillbehör skulle kunna säljas i butiken under deras öppettider.

Vi tror att kundkretsen skulle vara betydligt större än bara Vemhåborna, detta med tanke på den omfattande genomfartstrafik som förekommer både sommar och vinter. Vi kommer att ta kontakt med olika besinbolag för att gå vidare med frågan. Vi tror också att omsättningen i vår butik skulle öka med en bensinmack. Ju mer sällan man

måste åka till andra orter för att uträtta ärenden, ju mer sällan frestas man handla på andra ställen.

Projektägare; Byalaget / Utvecklingsgruppen

Projektsvarig; Gun Lundqvist-Larsson

ÄLDREBOENDE

I vår genomförda enkät framgår klart att dom äldre i första hand vill bo kvar hemma så länge det är möjligt, med hjälp av hemtjänst, i andra hand vill man flytta till bekvämare äldreboende i Vemhån, i tredje hand till sjukhem / servicehem i Vemhån. Det är naturliga och berättigade krav.

Målet med vårt arbete i detta fall är att i största möjliga mån arbeta så att detta kan bli verklighet. Ett visst behov av äldreboende finns redan i dag, därför är en lämplig början att frigöra dom lägenheter som i dag hyrs ut för dagisverksamhet, se under projekt skolhus. Vi måste däröver kartlägga behovet i framtiden och därefter, i samverkan med kommunen och den kommunala bostadsstiftelsen, titta på hur vi kan uppfylla våra äldres önskan.

Det finns säkert flera sätt att angripa denna fråga och det är en viktig bit för att skapa trygghet och trivsel och vi blir alla gamla så småningom.

Då denna fråga delvis hänger samman med andra kommer byalaget / utvecklingsgruppen att fortsätta med arbetet så länge.

LEKPLATS FÖR STORA OCH SMÅ BARN

Målet med detta projekt är att skapa ett område för fritidsaktiviteter för stora och små. Grunden finns redan i form av Isbana och elljusspår, med vidhängande hus innehållande bastu och styrketräningslokal. Dessa faciliteter är samlade till en plats.

I vår enkät fanns flera förslag till förbättringar / utökning av aktiviteterna, främst från våra ungdomar.

Tanken är att iordningställa en lekplats för dom små med lekutrustning och anordningar för fysisk aktivitet för dom minsta. Andra förslag är att hårdgöra isbanan med asfalt / betong så att den sommartid kan användas för tennis mm.

En skateboardramp fanns också på önskelistan. Fördelen att ha flera aktiviteter på samma plats är uppenbara, där finns toaletter, utrymmen för att vintertid gå in och värma sig mm. Vi kommer att arbeta vidare med projektet och försöka hitta pengar, utrustning mm för att utveckla fritidsaktiviteterna.

Kom gärna med flera förslag som hjälper oss att föra projektet framåt.

Projektägare; Byalaget / Utvecklingsgruppen

Projektsvariga; Lotta och Anna

BYGDEGÅRDEN

Bygdegården är enligt uppgift i ganska bra skick, dock krävs ständigt underhåll och en modernisering är också önskvärd. Önskemål från bygdegårdsföreningen är bland annat åtgärder för att sänka uppvärmningskostnaderna, omklädningsrum / utrymmen bakom scenen och duschmöjligheter och flera toaletter för att lättare kunna hyra ut till grupper under vintersäsongen.

Det sista är viktigt för föreningens ekonomi och även för butiken i form av ökad omsättning. Föreningen kommer att arbeta vidare med att förbättra / modernisera bygdegården, den är viktig för byn. Det kanske också går att få ett utökat användande av lokalerna, med syfte att öka intäkterna, här kan alla göra en insats med nya idéer.

TVÄTTSTUGAN

Tvättstugan fungerar enligt uppgift bra och används flitigt. Även här krävs ständigt underhåll och viss modernisering. Uppvärmningskostnaden är den största utgiftsposten och önskvärt är att hitta ett billigare system för uppvärmning. Den del av lokalen som i dag står outnyttjad är en tillgång som vi måste försöka hitta en användning för. Förslag har framförts att exempelvis lokalisera en vävstuga dit. Det viktiga är att ett nyttjande även medför intäkter för tvättstugeföreningen. Vi kommer i samverkan med föreningen att titta på dom möjligheter som finns. Det fanns flera förslag i enkäten som också är värda att titta närmare på. Lokalen har bra och vackert läge samt faciliteter som gör att den borde gå att använda till något bra.

SÖMLINGSBÄCKEN

Är ett kulturhistoriskt mycket intressant område som finns beskrivet tidigare i detta dokument. I vår enkät har många framhållit att vi borde försöka återställa så mycket som möjligt av dom ursprungliga verksamheterna runt Sömlingen.

Stampen är i dag restaurerad och i bra skick, den kvarn som tidigare fanns, finns i dag, enligt Jan Kallin som äger fastigheten, bevarad på annan plats och skulle vara möjlig att återbörda. Även det gamla vettenkraftverket med tillhörande anordningar borde vara möjligt att sätta i drift för produktion av el med modern småskalig teknik. Målet med att åter bygga upp området runt Sömlingsbäcken skulle vara att visa hur man tidigare utnyttjade vattenkraften i människans tjänst genom historien. Det unika är att så mycket finns samlat på ett ställe. Jan Kallin har varit i kontakt med länsmuseum som verkar vara intresserade av projektet. Jan har även långt gångna planer på att skriva en bok om Sömlingsbäcken, boken kommer att grundas på den omfattande dokumentation om stället som finns i Jans ägo.

Projektet kräver omfattande förberedelser och samverkan eftersom det finns flera markägare och andra intressenter. Vår förhoppning är att det går att hitta en lösning som gör det möjligt att återskapa denna kulturhistoriskt intressanta och vackra miljö, som dessutom haft stor betydelse för Vemhåns tidigare utveckling.

TORVMYRARNÄS / SJÖN

Målet med detta projekt är, att den dag torvmyrningen är avslutad, ha en handlingsplan klar för hur återställning av brytområden och sjön skall ske.

Detta är ett stort och långsiktigt projekt med många inblandade, markägare, HMAB, kommunen, länsstyrelsen m.fl.

Vi är övertygade om att det är mycket viktigt att vi tar initiativet i denna process. Syftet är att på bästa sätt, ur miljöaspekt och utifrån estetiska utgångspunkter hitta en långsiktigt bra lösning som gynnar Vemhån och oss som bor här. Vi kommer säkert att bli erbjuda enkla och billiga lösningar, dem skall vi inte godta, det är inte vi som skall ta konsekvenserna av torvexploateringen, det skall exploatören och dom som tillåtit exploateringen göra. Vi kan inte här gå in på detaljer i projektet men vi kommer kontinuerligt att arbeta med det i samverkan med alla intressenter. I den mån vi har information om projektet som är av allmänt intresse kommer vi att vidarebefordra den till er alla. Vi kommer också att titta på dom förslag som fanns i enkäten i anslutning till återställningsarbetet. Ett exempel är att ev. förädla slam från sjön till blomjord / jordförbättringsmedel.

Projektägare; Byalaget / Utvecklingsgruppen (inledningsvis)

Projektsvarig; Bengt Berglund (inledningsvis)

SKOGSBRUKET / NATUREN

Naturen är mycket viktig för vemhåborna, det framgår klart av vår enkät, i princip alla som svarat har satt naturen högt upp på saker som är viktiga för livskvalitet och trivsel. Det moderna storskaliga skogsbruket och torvexploateringen har gjort stora och djupa ingrepp i vår närmiljö. Det är historia, men allt som händer från nu kan vi påverka. Om vi som enskilda markägare visar hänsyn och tänker på naturen när vi avverkar är mycket vunnet. Det handlar i ett första steg om att följa dom föreskrifter som redan finns i skogsvårdslagen, men ingenting hindrar att vi går ett steg längre.

Det borde vara möjligt att få till stånd någon form av samrådsgrupp som kan kontaktas om man skall avverka.

Denna grupp skulle kunna ha ansvaret att samla in och sammanställa exempelvis spelplatser för tjäder, fornlämnningar, gamla stigar och vägar, kolbottnar, växtplatser för sällsynta växter mm. Att spara träd längs små bäckar och vattendrag är också en viktig åtgärd som inte har fungerat i praktiken.

Det finns i dag en vilja och ett intresse, hos även skogsbolagen, att ta hänsyn till här nämnda saker, men man saknar ofta kunskapen om var platserna finns.

Syftet med detta projekt är att säkerställa miljön även för skogens och vattnets invånare i slutändan till gagn för oss själva.

MILJÖ

Om vi med miljö begränsar oss till sophanteringen kan jag av egen erfarenhet konstatera att vi som bor på landet har mycket goda möjligheter att påverka sopmängden. Om man källsorterar och komposterar blir det i princip ingenting som går till soptippen. Detta kräver ett personligt ställningstagande och är enligt min uppfattning inte speciellt tidsödande eller besvärligt.

Vi kommer att verka för att vi i Vemhån får en miljöstation där vi kan lämna allt som går till återvinning / destruktion.

JORDBRUK / ODLING / SMÅSKALIG LIVSMEDELSPRODUKTION

Är intressanta nischer som kräver enskilda entreprenörer / företagare för att starta upp verksamheter. Vi har en förhållandevis stor lokal marknad, (våra turister), som skulle göra det möjligt att få avsättning för produkterna.

En enkel undersökning visar att turistanläggningarna gärna skulle köpa lokalt producerade livsmedel. Den nuvarande lagsiftningen gör det svårt att starta småskalig livsmedelsproduktion men en ändring kanske är på gång.

Vi har ett antal personer i Vemhån med intresse för dessa frågor och vi kommer att undersöka vidare hur vi skall komma framåt. Produkterna skulle kunna vara bär, svamp, kött, rotfrukter och grönsaker.

Vi kommer att stötta dom som är intresserade av dessa verksamheter.

ÖVRIG FÖRETAGSAMHET

Det finns ett antal företag som redan är etablerade, dessa har naturligtvis sina egna visioner och planer för framtiden, allas vår uppgift är att stötta, hjälpa och att ställa oss positiva till deras verksamhet. Det finns även personer med företagsideer som ännu inte känner sig redo att starta, dom behöver uppmuntran och uppbäckning vilket vi alla måste hjälpa till med, vi har inte råd med avundsjuka och missunshet, det är viktigt att vi pratar positivt om Vemhån i alla sammanhang. Vi måste också alla utnyttja vårt nätverk för att få nya företag / verksamheter till Vemhån.

Många av dom saker som finns med i dokumentet kommer att öka våra möjligheter att etablera nya verksamheter.

Vi har i vår ansökan till detta projekt satt som mål att vi år 2005 skall ha 7 nya företag / verksamheter som skall generera 12 nya arbetsplatser och att vi inom samma tidsrymd skall ha minst 15 fler invånare.

Det kanske ser blygsamt ut, men tänk på att befolkningen i Härjedalen minskar överlag, utom i Vemhån.

ÖKAD TURISM

Ett första steg i att öka antalet gäster i Vemhån är att göra en inventering av fritidshus där ägarna är intresserade av att hyra ut någon / några veckor.

Det är viktigt för vår butik och för många andra verksamheter att antalet gäster ökar.

Vi tror att framförallt sommaren är intressant för många, vi har goda möjligheter att utveckla sommarturismen tack vare våra sjöar och vår fina natur. Vi tror att en fortsatt satsning på småskalig besöksnäring är det som passar bäst i Vemhån. Vi kommer att arbeta vidare med denna fråga och är tacksamma för alla förslag.

AKTIVITETER / SEVÄRDHETER / DOKUMENTATION

I enkäten och på dom möten vi haft har en mängd uppslag framkommit som har med ovanstående saker att göra.

Vi tror att en början kan vara att sammanställa och dokumentera allt som finns i och runt Vemhån. Där skulle också en åtgärdsplan göras för att göra allt åtkomligt på ett smakfullt sätt.

Det kan gälla skyltning, restaurering, historien o.s.v.

Vi räknar här upp några saker som är aktuella, flera finns, det vet vi.

Skvaltkvarnen återbörjas från Vemdalen, hälsokällan vid Långbrubergget, Tönningstenen, fångstgropssystem, blästerugnar, vårdkasar mm.

En enkel sevärthetskarta tas fram.

När det gäller aktiviteter är det bara fantasin som sätter gränser, här finns hästar, fiske, kanotvatten, bäver, älg, björn, fantastisk natur och kultur, cykelvägar, bär, svamp och mycket mer. Allt detta går det att bygga upp aktiviteter kring. Vinterid är det nära till superba vintersportanläggningar och fjäll. Vi har med andra ord goda förutsättningar att ta hand om våra turister på ett bra sätt.

SERVICE

Vi har ett antal viktiga frågor som rör vår allmänna service och som vi kommer att försöka påverka i positiv riktning.

Posten; Vi måste få en eftermiddagsstämning av brevlådan, detta är mycket viktigt för våra företag. Att kunna besvara korrespondens med vändande post utan att själv vara tvungen att åka till Vemdalen med breven är ett berättigat krav.

ATG / Systemutlämning; Har regler som inte passar verkligheten. Vi kommer att tillsammans med andra byalag och organisationer att bearbeta dom som skapat dessa urdumma regler för att få en ändring till stånd

Kommunikationer; Kommer alltid att finnas med som ett problem, målet måste vara att alla som arbetar på annan ort skall kunna åka med allmänna kommunikationer.

Här slutar detta dokument, som förhoppningsvis skall ge avstamp för framtiden.
När man avslutar något innebär det alltid början på något annat.

Nu krävs engagemang från många för att vi skall ha möjlighet att genomföra våra
föresatser, lika viktigt är att vi alla arbetar med våra personliga värderingar och vår
inställning till vad som händer omkring oss, alla har något att bidra med.

Vemhån 1999-02-14

*Utvecklingsgruppen /
Bengt Berglund*